



مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

جواهر البلاغه

خبر ۳

جلسه ۹

استاد رفعتی

بیان چند نکته

نکته دوم (عدول از مقتضای ظاهر حال):

کلامی که مناسب با حال مخاطب است، طبق مقتضای حال است (مثلا اگر مخاطب منکر است، کلام با تاکیدات بیشتری آورده می شود و...)؛ اما گاهی از ظاهر حال عدول می شود؛ که خود این کار، یکی از شیوه های بلاغی است و موارد آن بیان خواهد شد.

موارد عدول از مقتضای حال:

۱- تنزیل خالی الذهن به منزله مردد: Imam Sadiq .tv

به شرطی که در کلام ما، جمله ای باشد، که اشاره ای به حکم خبر داشته باشد.

مثال: «... وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ».

۲- تنزیل خالی الذهن به منزله منکر:

زمانی که نشانه هایی از انکار، در مخاطب وجود داشته باشد.

مثال: جاء شقيق عارضا رموحه - إن بني عمك فيهم رماح: Imam Sadiq .tv

۳- تنزیل مردد به منزله خالی الذهن:

مثال: گفتن «قدم الامیر» برای کسی که مردد است در آمدن امیر.



مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

۴- تنزیل مردّد به منزله منکر:

مثال: گفتن «إنّ الفرج لقریب»، برای کسی که مردّد است در حصول فرج.

۵- تنزیل منکر، به منزله خالی الذّهن:

زمانی که دلایل و شواهد فراوانی وجود دارد و شخص نباید منکر باشد.

مثال: سخن خداوند: «وإلهکم إله واحد» خطاب به مشرکین.

۶- تنزیل منکر به منزله مردّد:

مثال: گفتن «إنّ الجاه بالمال إنّما یصبحک ما صحبک المال، وإنّ الجاه بالأدب فإنه غیر زائل عنک» به

کسی که منکر جایگاه و منزلت ادب است.

نکته سوم (تاکید خبر بخاطر شرافت حکم):

گاهی خبر بخاطر شرافت حکم تاکید می شود نه بخاطر تردّد یا انکار مخاطب.

مثال: گفته شما در آغاز سخن: «إنّ أفضل ما نطق به اللسان کذا...».